

Filosofie - podobory

Kant kdysi (v KRV) soustředil veškerý filosofický zájem do tří základních okruhů na základě tří otázek: 1. Co mohu vědět? 2. Co mám dělat? 3. Co mohu doufat? Na jiném místě (v přednáškách o logice) k nim připojil ještě otázku čtvrtou, totiž: 4. Co to je člověk? Dodnes mají někteří myslitelé za to, že právě na těchto otázkách lze založit nejlogičtější rozdělení filosofie na disciplíny. První otázkou by se podle toho měla zabývat gnozeologie (nebo starším českým názvem noetika, který je dnes u nás vytlačován zejména tím, že tomuto slovu a slovům mu blízkým je ve fenomenologii dáván zvláštní význam) a hermeneutika, ale také veškerá filosofie přírody, společnosti, dějin atd., druhá otázka by pak byla svěřena tzv. praktické filosofii, především filosofické etice a filosofické politice (či politické filosofii) a všeobecně axiologii, třetí otázka by byla přidělena např. filosofii náboženství nebo dnes spíše filosofii víry a filosofii naděje, a konečně čtvrtá by samozřejmě byla záležitostí filosofické antropologie. Dnes ovšem je zřejmé, že s jasností a zřetelností tohoto dělení to není o nic lepší než s děleními odlišnými. Ve filosofii není žádných způsobů jejího „přirozeného“ nebo „jedině logického“ rozdělení na subdisciplíny, nýbrž každé je v některých ohledech přijatelné a v jiných musí být přinejmenším překračováno, spíše však rozvrhováno zcela jinak. V každém případě je třeba vědět a pamatovat, že alespoň v pozadí jakkoliv ustavené filosofické subdisciplíny musí být nějak přítomny všechny podobory ostatní, takže každá taková subdisciplína musí zůstat vždy celou filosofií. Tak např. výklad o člověku nemůže postrádat kapitolu o světě, v němž člověk žije, a naopak nauka o světě (filosofická kosmologie) se nesmí tvářit, že ji nezajímá, že jde o svět, v němž žije právě člověk (v nedávné době na to poukázali tzv. antropici), apod.

(Berlín, 930301-2)